

Universitätsbibliothek Wuppertal

Iulianu Autokratoros Ta Sōzomena, Kai Tu En Agiois Kyrillu Archiepiskopu Alexandreias Pros Ta Tu En Atheois Iulianu Logoi Dekα

Julian <Römisches Reich, Kaiser>

Lipsiae, Anno MDCXCVI.

Ad orationem IV.

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1694](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1694)

καταπέμψαι εἰς ἀνθρώπους εἰδείς ἂν ἀμφοιβητήσαι. Vide infra pag. 293.

Ibid. D. lin. 5. εἰδόντων τε (περιεργότερον) Proprie. Nam *περιεργοί* sunt magi, & curiosi. Augustinus lib. 10. de Civit. Dei cap. 16. *Respondeant theurgi, vel potius periurgi.* Hoc enim sunt illa omnes artes vocabulo digniores. Vulgo *periurgi*; in quo Viues frustra conflictatur.

Pag. 131. B. lin. 11. κοινότερον μὲν) Vox ista κοινότερον si absit, planior erit sententia.

Pag. 132. B. lin. 11. Ὁ θεὸς ἔστ') Vanissimæ huius & loquacissimæ disputationis mysterium est: a principe ac primario Deo νοητὸν quendam, & archetypum Solem editum fuisse; qui eandem prorsus σχέσιν & τάξιν in genere τῶν νοητῶν habeat, quam in αἰσθητοῖς ille, quem videmus, Solaris globus obtinet. Tria itaque discernenda sunt: princeps ille Deus, qui τὰγαθὸν a Platone dicitur, ὁ νοητὸς ἡλιος, ὁ φαινόμενος δὲ διοσκός. Vide Macrobius lib. 1. in Somn. Scip. cap. 2. Nazianzenus vero Orat. 34, quæ est de Theologia, Platonis locum elegantissime tractat; de quo mox Iulianus. At Philo libro περὶ κοσμοποιίας de Sole aspectabili & νοητῷ loquitur.

Pag. 136. A. lin. 1. Εἰς Ζεὺς) Versus iste ex Orpheo petitus est. Vide Macrobius lib. 1. cap. 18. & cap. 20. de Sarapide.

Pag. 141. B. lin. 8. τῶν ἡλιακῶν ἀγγέλων) Meminit Iamblichus in vita Pythag. Proclus in 2 Hesiodi librum.

Pag. 142. D. lin. 9. ἐπεὶ καὶ Ἀειπολέλης) Locus est Ethic. ad Nicom. 7. in calce libri: ex quo mendosum hunc Iuliani locum castigare potuimus, si quid mutare animus fuisset. Legendum porro videtur: τὸ γὰρ θαλέρα, φησὶ, τῶν ἐν ἡμῶν φύσεων ἡδὺ, τῇ πρὸς ταύτην, &c.

Pag. 146. A. lin. 6. τὸν Χαλιιδέα, φημί) Scripsit Iamblichus librum de mysteriis Ægyptiorum; in quo sub Ægyptii sacerdotis persona Porphyrii pistolæ ad Anebonem responderet. Ex illo libro multa Iulianus in hunc transtulit. Capite porro 17. differit Iamblichus περὶ τῶν ἐμφανῶν θεῶν, id est Sole, Luna, & cæteris. Vertit hunc e Græco librum Nicolaus Scutellius Tridentinus: sed adeo imperite & absurde, nulla vti periodus veram auctoris sententiam exprimat. Editus est Romæ liber anno MDLVI. At Marsilius Ficinus antea non tam Latine opus ipsum, quam ex opere illo selecta quædam interpretatus erat, & tamen sic quasi integer esset, Iamblichi de mysteriis librum inscripsit: quod consilium nemo prudens laudare, nedum imitari debeat.

Pag. 149. B. lin. 8. καὶ τὸ δὲ αὐτό) Eustathius in Comment. ad Iliad. α. pag. 83. hunc ipsum e Iuliano locum citat; cuius verba libet hic adscribere: Ὁ δὲ παραβάτης ἐν οἷς Δία νοεῖ τὸν ἡλίον ἐξ αὐτῆς γενέσθαι λέγει τὴν Ἀθηναίαν, ἥτοι τὴν προνοίαν. Διὸ φησὶ, καὶ θεία μοῖρα Ὀμηρος ἀπεμαντεύσατο τὸ,

Γιοίμην ὡς τίετ' Ἀθηναίη, καὶ ἀπόλλων.
γενναῖα δὲ φησὶν, ἅκ' ἐξ ἀκροτάτου μέρους, ἀλλὰ ὅλην ἐξ ὅλης. ὅτι δὲ Ἀθηναῖα προνοία λέγεσθαι, φέρει ἐκείνη καὶ χρῆσιν τοιαύτην.

Ἰκετο δ' ἐς Πυθῶν, καὶ ἐς Γλαυκῶπα προνοίην.

Quibus ex verbis desperatissimus alioqui versus emendatur; vti & ex MS. codicibus, in quibus pro Γλαυκῶπα legitur Γλαυκῶνα. Pausanias in Phocicis meminit, ædem sacram apud Delphos esse τῇ Ἀθηναῖα προνοία, cui Cræsus clypeum aureum consecrauit. Ac de variis Solis appellationibus, cæterisque quæ ad Iulianum

num illustrandum pertinent, erudite copioseque scripsit Hieronymus Aleander vir doctissimus in Explicatione Heliacæ tabulæ.

Pag. 154. C. lin. 10. *σύνουδ' ἀπειθείς*) Ad illud respexit, quod a Dionysio, Plutarcho, aliisque proditum est; sub ipsam Romuli conceptum, & obitum, Solem defecisse. De qua re vide quæ lib. 9. de Doctrina temporum, cap. 48. & lib. 10. cap. 21. disputamus.

Pag. 155. A. lin. 2. *ἄσβεσον ἐξ ἡλίου*) De Vestalibus loquitur: atque hic locus observatione dignus est. Etenim ex eo plane constat, ignem illum perpetuum, si forte restinctus esset, e Sole recuperatum. Festus tamen igniarium e felicitis materiæ tabula ad id assumptum esse refert: quam tamdiu terebrabant, dum ignem conciperet. At Plutarchus in Numa ab Iuliano facit. Quippe si quando ignis extinctus est, negare Romanos ait alio ex igne fas esse succendi, sed novum ex ipso Sole parandum: quod scaphiis, siue vasculis adhibitis præstant, quorum latera trianguli æquilateri ac rectanguli specie constant: quæ in vnum centrum a circumferentia ita coeunt, vt exceptis a Sole radiis, & in angustum coactis, ignem concipiant. Hæc non in Græcia, sed Romæ fieri, diserte Plutarchus asserit: etsi leue mendum subest. Legendum enim: *εάν δὲ ὑπὸ τύχης τινὸς ἐκλίπη, κατὰ πέρ' Ἀθήνησι μὲν ἐπὶ τῆς Ἀεισίων λέγεται τυραννίδος ἀποξεδῆναι τὸν ἱερὸν λύχνον. ἐν Δελφοῖς δὲ, ἔναξ καλαπρησέντι ὑπὸ τῶν Μήδων. καὶ δὲ τὰ Μιθραϊκὰ, καὶ τὸν ἐμφύλιον Ῥωμαίοις πόλεμον, ἅμα πρὸ βωμῶ τὸ πῦρ ἠφανίσθη. ἔφασι δὲ ὑπὸ ἑτέροισιν ἐνάυεσθαι.* vulgo legitur, ὁ φασὶ μὴ δεῖν, &c. Sed suspensa sententia est, & ἀνακόλυσθαι, nisi ita, vti nos facimus, hunc locum concipias. Et Lipsium eruditissimum virum corrupta illa lectio in eam sententiam induxit, vt Plutarchum crederet morem illum ignis e Sole iuscitandi Græcis solis, non Romanis adscribere: quos idem ille non Solis, sed igniarium beneficio idipsum curare solitos putat. Verum non est quod de Romanis Plutarchum loqui dubitemus; si recte illius orationem expendimus. Atenim obscure sane Iulianus rem explicat, & mendosus hic locus videtur. Primum quid est, quod κατὰ τὰς διαφόρους ὥρας ignem ait a Vestalibus asseruari? An quia per vices excubabant? vt ex Liuiio idem Lipsius obseruat cap. 8. Quid illud porro; ignem a Vestalibus eum custodiri, qui a Luna circa terram, & ab eodem illo Deo proficiscatur? Forte an expungenda sunt ista, ὑπὸ τῆς σελήνης. Nam sententiam turbant.

Ibid. A. lin. 9. *οἱ μῆνες ἅπασιν μὲν τοῖς*) Hic locus arguit Iuliani tempore, præter Romanos & Ægyptios, reliquas nationes lunares menses & annos usurpasse. Quod commode capiendum est; vt pleræque, non omnes, id fecerint. Vide lib. 4. Var. Dissert. cap. 12.

Ibid. B. lin. 4. *καὶ ἀγομεν ἡλίω τετραετηρικῶς*) Eusebius Chronic. anno MMCCXC. Primus, inquit, agon Solis ab Aureliano institutus est.

Pag. 156. A. lin. 11. *Οὐ γὰρ, οἶμαι, καθ' ἡν ἡμέραν*) Attente legendus hic locus. Solis festum eo die celebrari scribit, non quo Sol conuertitur, id est, Septentriones versus cursum suum inflectit, sed aliquanto postea: hoc est, non in diem ipsum solstitii festum illud incidere. Celebrabatur autem, vti mox dicitur, octauo Kalend. Ianuar. quo die solstitium a Iulio Cæsare constitutum est, siue brumæ dies: idemque vulgo octauus habebatur ab eo, quo Sol Capricornum erat ingressus: propterea quod cardines temporum in octauis signorum partibus fieri putabant. Hac ratione Solis *πάρουδ' in Capricornum* incidet in xviii Decem-

cembris diem. Quod in aliis itidem mensibus, signisue continget: ut puta Solis ingressus in Arietem XV Kalend. April. congruet: æquinoctium vero VIII Kalend. Idque ex Ouidii Fastis, Varrone, Columella, Plinio, aliisque constat. Vide quæ lib. 4. de Doctrina Temporum cap. 27. diximus, & lib. 2. Variar. Dissertat. cap. 5. Hæc mens Iuliani fuit: non, quod suspicari aliquis posset, existimasse ipsum, quod res erat, solstitium, siue potius ingressionem Solis in Capricornum ante diem illum accidere.

Pag. 156. B. lin. 10. ii. *περὶ τῆς νεομηνίας*) Insignis locus, idemque perobscurus. Ludi in honorem Solis *Inuicti* celebrabantur VIII Kalend. Ianuar. hoc est, ipso die Natalis Christi Domini. In Kalendario Romano, quod ad Constantini tempora directum edidit Georgius Herwartus, vir eruditissimus, & nos in Auertario excudendum curauimus; Decembri mense, ad VIII Kalend. Ianuar. adscriptum est: *N. Inuicti C. M. XXIV*, hoc est, *Natalis Inuicti, Circenses, Missus XXIV*. Qui sunt vnus diei Circenses, ait Seruius ad hæc Virgilii lib. 3. Georg. *M. in zircensibus*

Centum quadriungos agitabo ad littora currus.

Erat & in veteri Romano Kalendario *Inuicto Ioui* festus dies Eid. Iun. Sed & Augustinus lib. 7. de Ciuit. Dei cap. ii. inter Iouis cognomina recenset, *Inuictum*. Sed mirum quod illos ipsos ludos celebratos esse refert post vltimum mensẽ Saturni, hoc est, Decembrem: quum eiusdem XXV die notentur. Si quis coniecturæ locus est, crediderim vocem *μῆνα*, e glossemate esse, quod ignarus aliquis sententiæ verioris adnotarat: itaque legendum, *μετὰ τὸν τελευταῖον τῆς Κρόνου ποιεῖμεν Ἡλίῳ τὸν ἀειφανέστατον ἀγῶνα*. Ita vox *ἀγῶν* communis erit tam muneribus, siue gladiatorii spectaculis, quæ per Saturnaliorum dies præbebantur, quam ludis Circensibus. Ait Iulianus, statim post vltimum Saturnaliorum spectaculum celebrari, splendidissimum Solis agonem. Saturnalia septem diebus olim agebantur: ut ex Macrobio lib. 1. cap. 10. viri docti pridem obseruarunt. Eadem post emendatos a Iulio Cæsare Romanos Fastos XVI Kalend. Ianuar. cœperunt; quum antea XIV Kalend. inirent. Hoc modo vnus amplius dies Constantini tempore Saturnalibus accessit. Nam a XVI Kalend. ad IX, octo numerantur.

Ibid. C. lin. 2. 3. *μεθ' ὃν ἔδδεν θέμις*) Huius loci sententiam nobis R. P. Iacobus Sirmondus *ἐυθυβόλω*s aperuit. Obseruauit enim, in Kalendario illo Constantiniano nullo alio mense, præterquam Decembri, Muneris nomen adscriptum esse: quod est gladiatorum spectaculum, vel bestiariorum. Ita, posterius hoc insigniit S. Prosper lib. de glor. Sanct. in Perorat. vbi ludorum genera omnia spiritalem ad sensum vsuque transferens, inter alia: *In munere, inquit, habes Danielem sanctum, leonum vim non ferro, sed oratione vincentem*. Ab ante diem octauum Kalend. Ianuar. deinceps nullum munus exhibebatur. Hoc Iulianus voluit.

Pag. 157. B. lin. 2. *τὴν ἐνδεχομένην αἰδιότητηα*) Nam Roma *Vrbs aeterna* proprie dicta.